

La Casa de Papel'in Kağıt Mühendisliği-1

Öğr. Gör. Alper Raif İpek

Atılım Üniversitesi, Güzel Sanatlar Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

Grafik Tasarım Bölümü

3. sezonunun çekileceğinin şu günlerde müjdelendiği ve gerçek, suret ve sahte kavramları para üzerinden yorumladığım yakın tarihli solo sergim “Montaj”a olan benzerliğiyle son dönemin popüler dizisini izlemem şart oluyor. Netflix'in ülkemizde “La Casa De Papel” adıyla (Kağıthane, Darphane, Kağıtevi gibi çevrilebilir) dışarıda “Money Heist” (Para Soygunu) adıyla yayınladığı bu popüler İspanyol yapımı dizisini henüz izlemeyenler ya da bitiremeyenler için yazının ağır “spoiler” içerdiğini başından uyarayım. Dizinin konusu “Profesör” lakaplı karakterin organize ettiği ekibin avroların basıldığı İspanyol Banknot Basımevi'ni ele geçirmesi ve içerdekileri rehin almaları. Bunu başarabilmek için, daha öncesinde birbirlerini tanımayan ve gerçek kimliklerini de birbirlerine açıklamaları yasak olan ekip 5 ay boyunca kırsalda gizli bir villada en ince ayrıntısına kadar planlanan soygun için Profesör'ün tevhid-i tedrisatından geçerek kendilerine ad olarak şehirleri seçiyorlar. Operasyonun içerdeki komutasını üstlenen Berlin, kasa ve tünel uzmanı Moskova ve oğlu Denver, yazılımcı Rio, Sırp savaşçılar Oslo ve Helsinki, kadın banka soyguncusu Tokyo ve kadın kalpazan Nayrobi.

Soygunu bugüne kadarkilerden ayıran özelliği ise içerden para alınmayacak olması bunun yerine basılacak olması. Soygunu fikirbabası ise çocukken Profesör'ün hastane masraflarını karşılamak için banka soygunlarına başlayan ve bu sırada öldürülen babası. Profesör babasını bu soygunla onurlandırmak isterken soygunu yıllar boyunca en ince ayrıntısına kadar planlıyor. Hatasız ve kimseden bişey çalınmayan bir soygun gerçekleşebilir mi? İşte burada işler Profesör, ekibi ve tabi ki benim için oldukça zor bir hal alıyor. Amaçları içerde tuttıkları rehinelere polisi 11 gün boyunca oyalamak ve toplamda 2.4 milyar avro (evet milyon değil milyar) basıp ve adam başı 300 milyon avro alıp olaysız bir şekilde dağıtmak. Üstelik bu arada Profesörümüzün halk kahramanı olacakları gibi bir öngörüsü de vardır. Peki bütün bunlar mümkün mü? Dizinin ilk bölümünden itibaren bir akademisyen, bir grafik tasarımcısı ve sanatçısı ve de bir basımevi işletmecisi olarak içime kurt düşüren nokta bu oldu ki bu yazının amacı bu problemin sağlamlasını yapmak.

Dizinin kendi içindeki mantık ve devamlılık hataları bir yana, Komiser Raquel'in işinde sert bir karakterken yine polis eşinden görmüş olduğu şiddet, Monica'nın Denver'la birlikte olmaya başlaması ya da Aridana'nın tecavüzcüsü Berlin'e yakınlaşması tamamen feminist bir yazıyı hakettiği gibi, Tokyo'nun yakalandığındaki sorgu şeklinin bozukluğunun hukuksal bir yazıyı hakettiği gibi, bastıkları paraların gerçek olup olmadığının Baudrillard'ın Simülasyon Kuramı üzerinden incelendiği bir yazıyı hakettiği gibi veya bugüne kadar toplamda basılan 8.5 milyar avronun neredeyse dörtte biri basarak yaratacakları enflasyonun ki basmaya bastıklarındaki 1 avronun nominal değeri ile çaldıklarındaki değerinin bile eşit olmayacağını içeren iktisadi bir yazıyı hakettiği gibi veya neden dizi boyunca Avrupa'nın göbeğinde katliam yapmış Sırpların çok iyi savaşçı bir topluluk gibi gösterildiğinin sosyolojik bir yazıyı hakettiği gibi birçok nokta varken ben alanımla ilgili tarafı irdeliyorum.

Herşey gibi ilk bölümlerde oluşturulan görsel kimlik önceleri hoşuma gidiyor. Kırmızı, siyah ve beyaz renk

kurumsal kimlik oluşturulmasında kuvvetli etki yaratırlar ki Naziler de bunu kullanmıştır. Yönetmen kırmızı rengi ayrıntılarda devamlı tekrarlanıyor. Bütün ekibin ve rehinelerin aynı kırmızı tulumları giymesinin belki eşitlik vurgusu yapmak için belki de Spike Lee'nin yönettiği Russell Gewirtz'in yazdığı Denzel Washington'ın dedektif, Clive Owen'ın soyguncu, Jodie Foster'ın avukatı oynadığı muhteşem soygun filmi Inside Man'de (İçerdeki Adam) olduğu gibi kaçışa yarayacak olduğunu düşünüyorum. İspanya'nın en önemli ressamı Dali'nin maskelerinin kullanılmasının tıpkı "V for Vandetta" olduğu gibi özel mesajının ne olduğunu çözemeye çalışıyorum. Profesör benim için bir anti kahraman bir "mesajcı" belki de paraları yakacak tıpkı Yönetmen Christopher Nolan'ın Kara Şövalye'sindeki Joker'i Heath Ledger'ın yaptığı gibi. Belki de Nazilerin Bernhard Operasyonu'nda sahte İngiliz Sterlin'i ve ABD Dolar'ı basarak İngilizler'e yaptığı gibi enflasyon yaratarak Avrupa'yı ekonomik olarak bir çöküşe yada dağılmaya sürüklemeyi planlıyor diyorum ama HAYIR!

Bütün bunlar için hayal kırıklı yaşıyorum. Tek amaçları parayı çalıp bölüşmek oluyor. Çalmıyoruz kendi paramızı basıyoruz fikri çalışıyorlar ama çalışıyorlar çıkmazına götürüyor. Kasadaki parayı almadan kendi paralarını basarak hırsızlık yapılmadığına inanmak imkansız. Öncelikle paranın kağıdı, tüm baskı ekipmanları ve kimyasalları, makinaları çalıştıran enerji ve işçilerin ameli gaspedilmiş oluyor. Profesörün kırmızı hatlarını belirlediği kuralları içindeki ilk hata bu değil. Biraz hesap yapınca etik gibi matematiğin ve fiziğin yanlış olduğunu keşfediyorum.

En önemli hata baskı süresinin hesabı ki bu içerde rehinelerle ne kadar kalınması gerektiğini belirliyor. Dizi boyunca 50 avroların baskının sadece web ofset makinasında yapıldığını gösteriliyor. Banknot üretimi birçok baskı tekniğinin bir arada uygulandığı bir süreçtir. Bütün süreç gösterildiği gibi bobin değil tabaka kağıt üzerinden yürür. Web ofset makinalar ise gazete, dergi, kitap gibi trajı çok ama baskı kalitesi görece düşük işlerde kullanılır. Burada baskı türü açısından teknik bir hata söz konusu. Tabi ki burada 2,4 milyar avro çok büyük bir melba ve traj denebilir. Bilinenin aksine matbaada işler tek tek basılmaz, tabaka üzerine çoklu montajlanır ve basılır. Dizide baştan itibaren 50'lik banknot basıldığını görüyoruz hatta Nairobi'nin yetişmediği için son anda 100 veya 200'lük basma teklifini Berlin kabul etmiyor. Ticari baskılarda en çok kullanılan kağıt ve makina ebadı DIN B1 yani 70 cm x 100 cm'dir. Bu ebat içine 63 tane 77 mm x 140 mm ölçülerindeki 50 avro montajlanabilsede gerçekte Avrupa Merkez Bankası tarafından daha küçük bir tabakada 40'lı olarak basılmaktadır. Bir tabaka üzerinde aynı anda basılan 40 adet 50 avro toplamda 2000 avrodur. 2,4 milyar avro buna bölünürse 1,2 milyon tabaka kağıda gereksinim olduğu ortaya çıkar. 1,2 milyon tabaka kağıdın ön yüz baskıları bittikten sonra arka yüz baskıları da yapılacağı için toplam geçiş yani baskı 2.4 milyon tabaka olmaktadır. 7.000 tabaka/saat hızda hiç bir nedenle baskının durmadığı kabul edilirse bile yaklaşık 343 saat baskı sürmektedir ve 24 saatlik tam vardiyayla bile en az 15 gün demektir.